СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 145. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 28-го липня 1943. No. 145. Jersey City, N. J., Wednesday, July 28, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею злучених держав америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗА НАМОВУ ДО СТРАЙКУ ПОСТАВЛЕНО ПІД СУД 30 МАЙНЕРІВ

ПИТСБУРҐ. — Федеральна лава присяжних суддів рішила потягнути до судової відповідальности 30 углекопів за знехтовання федерального закона, що забороняє страйк у підприємствах контрольованих урядом. Усі пізвані є або урядовці або члени юнії Злучених Майнерських Робітників Америки. Протистрайковий закон має обовязуючу силу від 26 червня б. р. Пізваним закидує прокуратор, що вони або намовляли до страйку, або просто не допускали інших робітників до праці в часі, як закон уже ввійшов у силу. Колиб пізваних федеральний суд признав винними, вони підлягають карі грошевій до висоти $5,000, або одного року вязниці або цього й того.

Між обжалуваними є кількох, що мають словянські імена. В майнах питсбурського округи переважаюче число робітників є словянського походження.

ВИСИЛАЮТЬ ДОПОМОГУ ДЛЯ РОСІЇ ВАРТОСТИ ПОНАД $6,000,000.

НЮ ЙОРК. — Із Злучених Держав вислано до совєтської Росії допомогових матеріялів вартости $6,249,541 за першу половину біжучого року. Це стверджено на бенкеті уладженім в Клюбі Банкирів. На ньому були приявні члени комітету „Рошен Вор Ріліф" з головою Едвардом С. Картером, совєтський консуль Евген Кіселеф та запрошені гості. Рахують, що кожного місяця йде допомога до Совєтів з Америки вартости одного міліона долярів. Допомоговий комітет має свої розгалуження в 385 місцевостях Злучених Держав, а з ним співпрацюють сотки товариств та організацій.

ГОВЕРНОР ВВАЖАЄ РАСОВЕ ПИТАННЯ ЗА СТЕЙТОВУ СПРАВУ.

ЧАРЛОТ (Норт Керолайна). — Говернор Олин Д. Джанстон дз Савт Керолайни виголосив промову на засіданню Торговельної Палати про трактування нігрів в Злучених Державах. Він замітив, що для поборювання заграничного ворога треба організованої співпраці усіх 48 стейтів, але для наладження расових відносин покиканий уряд кожного стейту окремо, бо це проблема домашня, до якої федеральний уряд не повинен вмішуватись.

Джанстон замітив теж, що безпосередно після теперішної війни ми мусимо розпочати другу, нутрішну війну, „щоб наладнати відносини звязані з поворотом вояків, безробіттям, та бюрократичною системою".

БРОВАРНИКИ ПАЙКУЮТЬ ПИВО.

НЮ ЙОРК. — У цілій нюйорській окрузі нестає пива, бо броварники не можуть дістати зерна на солод. Ситуація погіршується тим, що утруднений довіз із хліборобських околиць. З огляду на це броварники пайкують пиво при доставі до ресторанів.

ПІВНІЧНО-СХІДНІ СТЕЙТИ ЗАГРОЖЕНІ НЕДОСТАЧЕЮ МОЛОКА.

ВАШИНГТОН. — Департамент хліборобства через своє бюро хліборобської економіки оголосив погляд на постачання молока в північно-східних стейтах. В комунікаті кажеться, що в першій половині 1943 року положення було майже таке саме, як в першій половині минулого року. Одначе на будуче ситуація може бути гірша, бо продукція молока в цих околицях маліє на 1 до 3 відсотки. З цих самих причин само місто Ню Йорк є загрожене недостачею молока. Для міста Ню Йорку передбачена недостача на 7 відсотків на місяць листопад. На тім потерплять головно продавці мороженого („айскрім").

ЗИСКИ ФАБРИК СТРІЛЬНОГО ПОРОХУ.

НЮ ЙОРК. — Із фінансового звіту за останнє чвертьрічча звісної фабрики Е. І. ді Понд де Немурс енд Ко., що займається виробом стрільного пороху, показується, що по заплаченню всіх видатків і податків остала надвижка як чистий зиск у висоті $14,816,186 дол. Осідок підприємства є в місті Вилмингтон, Дел., але воно має свої фабрики пороху й амуніції в різних місцевостях.

КРИТИКУЮТЬ ПРОМОВУ ВОЛЕСА.

ВАШИНГТОН.— Републиканський сенатор Джерард П. Най піддав гострій критиці вислови з промови віцепрезидента Волеса, виголошені в Дітройт, про американських фашистів. Най міркує, що промова була обрахована на викликання настрою, потрібного для Демократичної Партії у її підготові до виборчої кампанії в 1944 році. Тому, що Волес злучив так званих „ізоляціоністів" та „інтервенціоністів" із новим словом „американських фашистів", Най приходить до висновку, що теперішня адміністрація хоче підготовити відповідні виборчі гасла проти всякої опозиції серед громадянства проти Нового Розподілу, що тепер є при владі у Вашингтоні.

Контроля У. Н. Союзу при праці

Від понеділка, 26. липня, урядує в домівці Українського Народного Союзу в Джерзі Сиги Головна Контрольна Комісія Українського Народного Союзу. До Контрольної Комісії належать: Дмитр Капітула з МекАду, д-р Амвросій Кібзей із Дітройту, д-р Володимир Ґалан із Філядельфії, адвокат Роман Смук і Степан Куропась із Шікаґа. Праця потриває мабуть цілий тиждень.

АМЕРИКА ОБЖАЛОВУЄ В ЗРАДІ СВОЇХ ГРОМАДЯН ДІЯЛЬНИХ ЗАГРАНИЦЕЮ

ВАШИНГТОН. — Ґенеральний прокуратор Френсис Бидл подав до прилюдного відома, що уряд Злучених Держав не буде толерувати ніяких затій своїх громадян, звернених проти державних інтересів із заграниці. Хто вислугується ворогови в якийнебудь спосіб, буде потягнений до судової відповідальности як зрадник держави, як лише влада буде могти винних притримати. Даючи вислів такій практиці ґенеральний прокуратор оголосив імена 8 „ренеґатів", американських громадян, що були, або ще є чинні як пропаґандисти, радіопромовці та письменники в краях Осі, отже в Італії та Німеччині. Між обжалованими є здебільша американські кореспонденти, що були діяльні в Европі ще перед війною. За виїмком двох натуралізованих, всі інші є родовиті американці. Їх жде такасама кара, як інших зрадників держави у війні, отже кара смерти.

ЗАСУДЖЕНІ ВОЯКИ ВТЕКЛИ З ВЯЗНИЧНИХ БАРАКІВ

ВОТЕРТАВН (Ню Йорк). — Пять вояків-вязнів утекло із військового вязничного табору в Пайн Кемп. Табор обіймає 114,000 акрів землі, отже є можливість, що вони ще на території табору. Двох із вояків відсиджували присуд 15 літ, а інші мали кару півроку вязниці. Зорганізовано погоню в цілій околиці північної частини стейту.

ВВЕДЕНО В ЖИТТЯ ВСПЯТНІ ЦІНИ В РЕСТОРАНАХ

НЮ ЙОРК. — У цілій нюйорській окрузі, між містом Ню Йорк і Вашингтон, введено в життя вспятні ціни із початком квітня. Влада звертає увагу, що порції мяса та інших харчів не можуть бути менші внаслідок зміни цін. Хто ломить цю постанову, буде потягнений до судової відповідальности. Доноси можуть вносити гості, що чуються покривджені, коли вони замовляють харчі в ресторанах. Зажалення можна вносити до Бюра Воєнних Цін і Пайкування.

Становище Америки до італійського перевороту

Підчас своєї пресової конференції секретар стейту Кордел Гол подав уперше становище американського уряду до нової ситуації в Італії. Гол передусім заперечив вістку, що уряд Злучених Держав був у звязку з маршалом Бадоліом. Справи переговорів з королем Італії Гол ще не обговорював з президентом Рузвелтом і не брав під увагу в департаменті стейту.

Далі Гол заявив, що упадок Мусолінія його не дивує, бо фашизм має у собі зародки власного упадку. Конець Мусолінія це перший крок до повалення фашизму. Дальший хід подій залежить передусім від розвою мілітарних справ. Покищо американський уряд не має іншого пляну, як далі воювати з усіх сил. Гол заявив, що Аліянти ледво чи змодифікують для Італії домагання безумовної здачі.

Урядники в Вашинґтоні вважають кабінет Бадолія за націоналістично-військовий уряд, що має на ціли обєднати Італію для спротиву Аліянтам.

УРЯД ВОЄННОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО БАДОЛІЯ Й КОРОЛЯ

У своїх радіових програмах, призначених для Італії й решти Европи, Уряд Воєнної Інформації характеризував італійського короля як „моронського королика" й „фашистівського короля", а маршала Бадолія як визначного фашиста, котрий свого часу запевняв Мусолінія, що Італія стане велика під його „непомильним проводом".

НАЦІСТИЧНА ПРОПАҐАНДА ПОМЕНШУЄ ЗНАЧІННЯ ПЕРЕВОРОТУ

БЕРН. — Націстичний уряд ще далі не дає своєї опінії про значіння нутрішнього перевороту в Італії. Міністерство заграничних справ збуло питання в цій справі заявою, що зникнення Мусолінія з політичного видноруга по 20 роках правління це чисто нутрішня італійська справа. Націсти одначе вже покинули викрут, що Мусоліні нібито уступив спричини здоровля.

„З німецької границі" прийшла вістка до одної британської газети, що Гітлер полетів зо східного фронту до Берліна на конференції в справі італійської кризи.

Уступлення Мусолінія викликало радість у Франції, де сподіваються скорого відкликання італійських військ зо Савої.

ОДНОГО ВОРОГА МЕНШЕ.—Японський корабель при березі Ґвадалканалу звернувся передом до неба, а задом до морських глибин, де потонула більшість його залоги. Його поцілили були бомби американців.

БАДОЛІО ФОРМУЄ КАБІНЕТ І ПРОГОЛОШУЄ ВОЄННИЙ СТАН

БЕРН. — Встановлений італійським королем новий премієр Італії, маршал Пієтро Бадоліо, поспішно створив свій міністерський кабінет і негайно проголосив у цілій Італії воєнний стан. У своїй заяві про кабінет Бадоліо каже, що це є тимчасовий військовий уряд, котрий буде ділати на основі повновластей від короля, а воєнний стан виправдує потребою публичного порядку.

У новому міністерському кабінеті є тільки два бувші члени фашистівського кабінету Мусолінія, один на пості міністра війни, а другий на пості міністра воєнної продукції; ні один з них одначе не належить до тої крайньої групи фашистів, що готова була пожертвувати всім, аби тільки удержатися при владі. Інші міністри були теж заняті в фашистівському уряді, але на нижчих позиціях.

Проклямація про воєнний стан піддає поліцію й міліцію під прикази армії. Нікому не вільно виходити з дому від заходу сонця до сходу. Виїмки становлять священники, лікарі й повитухи. Для переїзду поїздом треба пропуску. Всі публичні місця мають закриті по заході сонця. Збори більше ніж трьох осіб заборонені.

У місцевих дипльоматичних кругах акція італійського уряду робить враження, що йому ходить передусім за те, аби створити щось у роді солідного національного фронту, аби при його помочі виторгувати від Аліянтів кращі умовини капітуляції.

ІТАЛІЙЦІ ВИТАЮТЬ УПАДОК ФАШИЗМУ.

БЕРН. — Сюди приходить багато вісток, які вказують на велику радість, яка запанувала серед італійців з нагоди упадку режиму Беніта Мусолінія.

У всіх найбільших містах Італії через цілий день по упадку Мусолінія відбувалися публичні демонстрації радости. В деяких містах ці демонстрації переходили в виступи проти фашистів. Найкрайніший приклад такого зриву мав місце в Міляні, де демонстранти вдерлися до редакції Мусолініевої газети, котра вважалася Мекою фашизму, і знищили нутрішні урядження газети.

Пять лівих партій, а саме: Національна Партія, Християнсько-Демократична Партія, Комуністична Партія, Партія Ліберальної Відбудови й Соціялістична Партія, видали спільний маніфест до італійців, у котрім називають панування фашизму болючою примарою, підчас котрої „роспущено звірські пристрасти, ростра чено більшу частину національного богатства, обіднено совість, удержуванням системи корупції й нездарности, втягано націю в війну, якої вона не хотіла. Маніфест домагається невмолимого покарання людей, які відповідають за ті нещастя.

Італійська преса на різний спосіб дає вислів народній радости спириводу упадку Мусолінія.Назагал ці вислови зводяться до слів: Мусоліні пішов: ми вільні.

ДЕ МУСОЛІНІ?

Доля й місце побування Мусолінія ще невідомі. Ходять про це різні чутки. До Берна й Стокгольму прийшли вісти, що зломаний Мусоліні пробував утікати з держави, котру він довів до краю руїни, і шукати схоронища в державі свого союзника й наслідувача, але італійська поліція його піймала. За одною вісткою, він находиться під важкою сторожею в одній вілі під Римом. На всякий випадок його вже нема в Венецькому Палацу в Римі.

АМЕРИКАНЦІ ДАЛІ НАСТУПАЮТЬ НА СХІДНУ СИЦИЛІЮ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Переможна сема американська армія далі поступає скоро на схід по „лінії Етни". По дорозі вона забрала за один день 7,000 бранців, у тому числі 6 ґенералів і 1 адмірала, поповнюючи число всіх бранців, узятих на Сицилії, до 70,000.

Німці кинули проти американців 29. дивізію моторизованої піхоти, збільшаючи цим число оборонців Мессини до 97,000. Аліянтські літаки били по порті Міляццо, котрого тепер держави Осі вживають по розбиттю бомбардуванням портових приспособлень у Мессині.

ЩЕ ОДНО БОМБАРДУВАННЯ ГАМБУРҐА.

ЛОНДОН. — Американські літаючі фортеці вдарили знову по німецькому порті Гамбурзі, як також по портах Вільгельмсгафені й Везерминде. Рейд на Гамбург був четвертим за два дні. Британські літаки зробили рейд на Есен, центр німецької сталевої промисловости.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗАБРАЛА 70 СІЛ.

ЛОНДОН. — У своїм дальшім наступі на націстичну базу в Орелі, червона армія посунула свої лінії на 6 миль наперед, забираючи по дорозі 70 місцевостей та вбиваючи 5,000 ворожих вояків. Російські війська находяться тепер 8 миль від брам міста,

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Дуче без балькону

Одна американська журналістка називає конець Мусолінія найбільшою новиною теперішньої війни до цього часу. Чи такою вона буде в оцінці пізнішого часу, можна сумніватися, але такою вона певно виглядає в даний мент.

Не було в модерній Італії ще такої великої влади, як та, що її зібрав у свої руки Мусоліні. Рахують, що з його уступленням зо сцени осталися опорожнені 14 посад, з котрих кожна давала йому кольосальну владу. Ні король, ні армія, ні ніяка суспільна верства, ні всі ці сили разом не мали стільки впливу на перебіг подій в Італії за останні двацять літ, що мав Мусоліні.

Знаючи Мусолінія зо його заяв, з його бундючних кличів, поважного ходу, розмашистого поздоровлення, світ сподівався, що людина з такою масою влади в своїх руках, загрожена її втратою, певне стане за нею до бою. Упадок Мусолінія робить тому, велике враження, що цей чоловік, який усе позував на героя, здав владу без бою.

Не повалила його влади властиво ніяка суспільна сила, а розвалилася вона сама із середини. Мусоліні створив фашизм і хвалився, що це буде панівна ідеольогія 20. століття. Він хвалився що фашизм воскресить римську імперію й перемінить Середземне море на італійський ставок. У 1940. році цей надутий актор ударив Францію штилетом у спину, думаючи, що Франція ранена смертельно й що незадовго будуть розбирати її спадщину. Ця війна розкрила слабість Італії. Замісць збогатитися грабіжом чужих країв, Італія потратила все, що набула за Мусолінія й до Мусолінія. Війна роскрила корупцію фашистівської еліти. Замісць перемог війна принесла італійському народови страшні нещастя.

Мусоліні пробував спершу рятувати себе перед наступаючим на нього гнівом народу, роблячи жертву з кількох вищих своїх урядовців. Жертвував нарешті навіть свого зятя, як втікаючі перед вовками інколи кидають зо саней дитину. Це все одначе не помогло, як Гітлер не захотів дати відповідної помочі. Тоді король і військові провідники кинули вовкам зо саней самого Мусолінія. Думає в цей спосіб король і військова керма врятувати з руїни династію. Король удає, що він хоче воювати, аби в цей спосіб могти ще потургуватися з Аліянтами й вратуватися перед безумовною здачею, котру президент Рузвелт і премієр Чорчил проголосили одинокою підставою зносин Аліянтів з ворогами.

Чи вдасться королеви врятувати ще щось з тої руїни, до котрої будьщобудь він сам причинився, потураючи через двацять літ людині, яка захопила владу не конституційним, а бандитським способом, залежати буде не тільки від того, що буде робити самий король, і що будуть робити Аліянти, але в ще більшій мірі від того, що будуть робити самі італійці. Та це, як звісно, ледво чи дасться передбачити.

ЗА АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРОВІД У СВІТІ

Генрі А. Волес, віцепрезидент Злучених Держав, виголосив оноді в Дітройті промову на тему: Америки завтра, і висказав у ній думки, які повинні найти широкий відгук по всіх частинах Америки.

Уявляє собі наш віцепрезидент Америку як країну, що легко може обняти провід повоєнного світу. Багато людей у світі жде від Америки проводу в повоєнному періоді. Від президента Рузвелта ждуть проводу бідні пеони (раби) в південній Америці, і китайці, і люди по різних окупованих краях Европи. І зовсім слушно ці люди дивляться на президента Рузвелта як на свого провідника, бо, коли приходить до критичних рішень, президент усе ставить на першому пляні права людей.

Одначе в Америці існують могутні ґрупи, які стараються використати сконцентрування всеї уваги президента на воєнне зусилля на те, аби знищити все, що він збудував за десять літ. Дехто називає ці ґрупи ізоляціоністами, дехто реакціонерами, ще інші американськими фашистами. Скорше чи пізніше треба буде росскрити махінації цих людей, які ставлять на перше місце владу й гроші, а людей на самий конець.

Їм на допомогу стають люди, які хотіли би вертати до минулого й під впливом цього бажання закривають очі на дійсні річи й факти. Ще інші кажуть нам ждати: Мовляв, пождім, що Анґлія або Росія зроблять у цій справі. Ще інші кажуть: Не говорім про ніщо інше, як тільки про війну. Всі ці голоси мають такий самий вплив: вони відводять нас від розгляду справ у мент, котрий вкладає на нас обовязки провідництва в світі.

Нині Злучені Держави є провідником у боротьбі проти поневолення людського ума й душі. Завтра Америка може бути провідником у боротьбі проти голодування й безробіття. Америка може повести перед в боротьбі за мир, котрий був би чимось більше, ніж передишкою між двома війнами або між двома тираніями.

Для цього одначе треба, аби американці не вдоволялися миром, котрий нас повів би від концентраційних таборів і масових мордів фашизму до міжнародніх джунґлів ґенґстерських урядів, якими кермували би божевільні владою або грішми імперіялісти.

Світ уже віддавав нам раз провід, — це було по першій світовій війні, — але тоді ми воліли жити осібняком і працювали тільки по свому. Чи має тепер Америка повторити свою помилку з часів першої світової війни?

„Наше покоління" говорив віцепрезидент, — „мусить найти досить уміння, аби створити світ, забезпечений перед війною. Ми не сміємо оставити в спадщині своїм дітям третю різню".

Провідництво в світі одначе ставить до американців певні вимоги. Передовсім їм не вільно кермувати своєї політики зглядами потуги. Нам не вільно замикати очей, як якась держава загарбає виключно для себе якісь природні багатства, а потім не допускає інших користати з них. Нам треба дивитися за певне вирівнання вживання сирівців держав. Нам треба відкривати радше нові дороги торговлі, ніж закривати їх високими тарифами. Нам треба радше заводити постійну монетарну систему між державами, ніж дбати за високі проценти від наших позичок. Світовий провід вимагає від нас радше запобігання політичним підпалам, ніж піддування таких пожарів і викликування їх.

Одначе таких ідеалів інтернаціональної справедливости й безпеченства не можна переводити в життя, не беручи участи в якійсь інтернаціональній акції або орґанізації.

Не можна нам думати, що ми маємо до вибору між Гітлерівським світом рабства і поворотом до нормальних часів, при чому під нормальністю розуміти багатства для кількох і недостачу для мас. І не маємо ми до вибору між американізованим фашизмом і поворотом до передвоєнного безробіття. Ми стоїмо перед вибором між демократією для кожного й демократією для кількох, між поширенням суспільних нагод і забезпечення економічної нагоди для всіх людей та зібранням усеї економічної сили в руки кількох жадних влади й гроша одиниць.

Американці вже принесли багато в жертву цій страшній кризі людства. Кожна родина й кожна громада поносить для неї великі жертви в воєнних обмеженнях і недостачах. І тому американці не повинні страхатися перед дальшою жертвою, передусім перед працею, потрібною для обдумання пляну нового світу. Якщо ми маємо завести в світі порядок з чотирма свободами, то нам треба вже тепер у краю ці свободи практикувати.

Італійський Диктатор і Його Наслідник

Уступлення Мусолінія з уряду премієра Італії в неділю 25. липня 1943 року було більшою несподіванкою, ніж його переняття влади 29. жовтня 1922 р. На всякий випадок кар'єра Бекіта Хвареза Мусолінія є випливом після-воєнних відносин в Европі, а зокрема в Італії.

Беніто вродився 29. липня 1883 р. в північній Італії, в селі Предапіо в домі батька анархіста. Синок в молодости був звичайним сільським урвителем, занедбаний батьком до цієї міри, що ще в 15. році життя не вмів читати, бо не ходив до школи. Колиж пішов до школи, його проганяли за непосидючість та за участь у різних анархістичних зібраннях. В 1902 р. перекрався через границю до сусідної Швайцарії з 25 центами в кишени, там наймався на різні фізичні роботи, поки не опинився в місті Женеві як вуличний аґітатор зо школи збанкротованого аристократа маркіза Вільфреда Паренто. Від нього він набрався перших початків доктрини, що сталася підставою його фашизму. Женевська поліція безупинно мала його в своїй опіці, доки він не вернувся назад до Італії. Тут знову попав в арешт за те, що не зголосився до військової служби.

Як вийшов з вязниці, навчився друкарняної праці і з тим званням перемандрував до Австрії. Там зійшовся з соціялістами і його вигнали за аґітацію. Вернувши в Італію, почав дописувати до ґазет. У 1914 р. писав проти участи Італії у війні. Та незабаром заснував (кажуть, що за гроші Аліянтів) свою ґазету „Попольо Романо" і в ній домагався вступлення Італії до війни по стороні аліянтів. В 1915 р. пішов до війни, а по війні почав дальше працю при ґазеті, але вже змінив свої анархістичні погляди. Коли на політичнім горизонті появився Ленін та Мустафа Кемаль, Мусоліні почав собі орґанізувати ґвардію з чорними сорочками, яких назвав фашистами. Коли в Італії почалися страйки і грозило цілковите заломання влади, Мусоліні зорґанізував своїх фашистів на військовий лад і з ними вибрався у похід на Рим в жовтні 1922 р. Маршал Бадоліо зажадав від короля двох баталіонів війська, щоб „змести фашистську голоту", як самий висловився, але король настрашився і запропонував Мусолінієви створити свій кабінет. Це сталося 29. жовтня і Мусоліні став на чолі італійського уряду.

Його реформи знані кожному, хто слідив за політичним розвитком Европи. Мусоліні перевів реорґанізацію армії, зорґанізував на військовий лад фашистівську партію, перемінив парлямент на свій лад, і почав погрожувати світови.

Від 1930 почав домагатися зміни Версайського мирового договору, погрожував Франції, Югославії, помагав закріпити владу австрійському диктаторови Дольфусови, не допускав до заняття Австрії Німеччиною, приготовлявся наїхати на Угорщину, а коли заключив Лятераненський пакт з папою і створив новочасну папську державу у Ватикані, в р. 1929 став всесвітною потугою. Коли Ґітлер прийшов у Німеччині до влади і знехтував Версайський мир в 1935 р., Мусоліні підтримав його, а в заміну за те Гітлер підтримав Мусолінія в його наїзді на Абісинію (Етіопію) в осені того самого року. Потім брав участь в еспанській громадянській війні по стороні диктатора Франка, а 28. вересня 1938 р. взяв участь у нараді в Мінхен разом з Гітлером, Делядіє та Чемберлином. Коли Гітлер почав кампанію проти Польщі в 1939 р. Мусоліні заключив з ним мілітарний договір і самий пішов до війни проти Франції 21. червня 1940. Поразка італійського війська в Північній Африці і наїзд Аліянтів на Сицилію підорвали його значіння основно і він мусів скапітулювати.

Наслідник Мусолінія полевий маршал Пєтро Бадоліо має за собою цілком іншу карієру. Він є проти фашизму й проти Гітлєра. Він фаховий вояк з військової школи. Він брав участь у першій світовій війні, воював проти Австрії і за свою хоробрість дістав титул маркіза. У війні проти Етіопії в р. 1936 Бадоліо був начальним командантом і відзначився воєнною безоглядністю. Опанувавши Етіопію, Бадоліо вернувся в Рим з великими почестями та титулом князя Адис Абеба. Коли італійського короля Віктора Емануїла проголосив Мусоліні імператором Етіопії, маршал Бадоліо став віцекоролем, але незабаром зрезиґнував та усунувся із прилюдного життя. Аж коли вибухла війна проти Греції, Мусоліні покликав наново Бадолія до проводу. Одначе невдачі в грецькій кампанії у 1940 р. спонукали Мусолінія зажадати резиґнації Бадолія із його начального становища і Бадоліо це зробив. Кажуть, що резиґнації Бадолія зажадав Гітлер, бо Бадоліо противився тому, щоб німці обняли опіку над італійською армією.

Бадоліо є сином фармера. Він уродився в р. 1877 в місцевости Ґрацано Монферато в провінції Піємонті. По закінченню світової війни Бадоліо був амбасадором у Бразилії. У 1920 відвідав Злучені Держави як гість американського уряду.

Домашній Фронт

(З Уряду Воєнної Інформації в Вашинґтоні).

Ось вам нагода післати поздоровлення до Токйо.

Цього тижня кожний чоловік, жінка й дитина в Злучених Державах може помогти пустити на воду новий корабель — новий літаканосець, котрий буде відпливати до Токйа з доровленнями...

Кожний додатковий доляр, котрий ви видасте цього місяця на закупно воєнних бондів і значків, піде на будову містерійного корабля Дядька Сема, котрий буде називатися Шанґрі-Ла. Шанґрі-Ла повезе особисті поздоровлення від кожного американця, що візьме участь у цій кампанії проти Токйа. Шанґрі-Ла має помогти нам пімститися за страчення летунів ґенерала Дулита.

Як 130 міліонів американців вложить у бонди і значки додатково по одному доляров від особи, Шанґрі-Ла буде заплачений. Воєнні значки можна купити в подробичних крамницях, фільмових театрах або від роспродавців ґазет.

Тепер час матися на осторозі.

Досі Федеральні Бюра Інвестиґації здержували успішно поповнювання саботажів. Одначе тепер, коли ворог стрінувся з поважними невдачами на полях боїв, дуже можливо, що його аґенти подвоять свої заходи, аби підорвати нашу воєнну продукцію.

Тому тепер треба бути осторожним. Хто працює в корабельних варстатах, при будові літаків чи в якій іншій воєнній фабриці, повинен придержуватися таких двох простих правил: 1) Придержуйтеся точно інструкцій підприємства щодо безпеченства й осторожности при праці; 2) Як побачите або почуєте якісь підозрілі або неправильні умовини, дайте знати Федеральному Бюрови Інвестиґації. Не поширяйте своїх підозрінь між товаришами праці й кревними.

WAVES потребують більше „рекруток".

Понад 20,000 жінок потребують „вейвс" для служби при фльоті, аби звільнити мужчин, які працюють при небоєвих роботах фльоти. „Вейвс" належать до фльоти, дістають таку саму заплату й мають подібні ранґи. Вони мають даром лікарську й зубарську поміч. Приймають на цю службу жінок у віці від 20 до 36 року життя, що мають два роки гайскулу й не мають осіб, залежних від себе щодо удержання. Інформації про цю службу можна дістати в найближчому рекрутаційному офісі.

Поради для домашнього консервовання.

Для поради тих, що збираються консервувати поживу з фарм або „городів перемоги", уряд видав книжечку про воєнне консервування.

Книжечку посилається даром кожному, хто напише по неї до: Home Canning, Department of Agriculture, Washington, D. C. і попросить переслати собі даром книжечку: Wartime canning of fruits and vegetables.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

8)

— Бачите, дорогий сусіде, — говорив він до Германа, — сам не знаю, що таке, що так мені дуже затужилося за своїм спокійним, тихим і щасливим пристановком. А то досі чоловік був, як та перелетна птиця: то тут, то там. Ні, пора спокоїтися!

— І я те кажу, — сказав Герман, що чинився, немов та бесіда дуже його займає.

— Не дав мені Бог сина так, як вам, га, але в мене дочка, сердешна дитина. Бачити її щасливою, з любим чоловіком, у крузі діточок, ох, то єдина ціль мого життя...

— Дасть Бог, ще й теє вам сповниться.

— Га, я дуже того бажаю... Ах, і ще так кружок добрих приятелів, таких, як ви, любий сусіде, ні, більше мені до щастя не хибувало би...

— Ну, щодо мене, — сказав, усміхаючись, Герман, — я з Дрогобича не втечу, мене можете мати завсіди на свої услуги.

— О, я знаю, — сказав Леон і кріпко стиснув Германову руку, — я знаю, що ви щирий, добрий чоловік! Не повірите, як я віддавна бажав з вами ближче познайомитися... А щож ваш син? Правда, я не маю честі знати його особисто, але і він уже наперед милий мені і дорогий, як своя власна дитина.

Герман трохи скривився на згадку про сина, мов нараз у медівнику схрупнув зерно перцю.

— Мій син... — сказав він неохітно. — Дякую вам за ласкаве запитання! От, працює, що може.

— Ну, того й не кажіть! — скрикнув Леон. — Я й сам знаю, що син такого батька, певно, і хвилі не просидить дармо! Ех, дорогий сусіде, який би я був щасливий, якби то ми могли взятися оба докупи, зійтися близько в усім, так, щоби... — Він урвав і глядів на Германа, а Герман на нього, не вгадуючи, куди той цілить.

— Знаєте, — почав знов Леон. — нинішній день такий великий і щасливий для мене...

— Саме серед тої розмови оба бесідники встали і підійшли до вікна, бо в буді зробилося душно. Герман виглянув у вікно надвір. Ледве відступив від вікна, коли нараз кусень цегли, мов стріла, влетів крізь вікно саме туди, де стояв Герман. І якраз, коли Леон говорив про велике нинішнє щастя, цегла гепнула перед ним на стіл, в купу склянок. Болісно дзенькнуло і розприслося скло, а цегла полетіла далі і, ударившися ще об противну стіну, впала на землю. Всі позривалися з місць, а Герман поблід, мов полотно: він догадувався, що цегла вимірена була в нього.

— Що це? Що це? Хто це такий? — почулися тривожні крики. Леон, Герман і ще деякі гості вилетіли надвір. Надворі теж крик.

— А лапай но його, драба якогось! — кричав з усеї сили майстер.

— Хто тут кидається цеглою? — крикнув і собіж Леон.

— А он, прошу пана, якийсь драбуга, вуглярчук. Плентався тут по вулиці, зазирав-зазирав, а далі, як побачив отого пана (показав на Германа) у вікні, та за цеглу, як фурить, та навтеки! Лапай його, лапай, та на поліцію! — обернувся знов майстер до двох робітників, що гнали долів Зеленою вулицею за втікаючим вуглярчуком у чорній, як смола сорочці і в такій же опинці.

— Овва, та бестія втікає! Не здогонять! — говорив майстер.

Робітники, що гнали за хлопаком, також, здається, були тої гадки, бо зупинилися задихані. Але один схилився, підняв камінь і шпурнув ним за утікаючим, що вже якраз був на скруті. Камінь вцілив вуглярчука в саму пяту, і той, почувши біль, скрикнув, як скажений, і щез за муром. Крик той дивно вразив Германа.

— Ей, а це що за хлопак? — спитав він.

Ніхто не знав вуглярчука. Але Леон глянув на Германа і аж злякався.

— Мій Боже, а вам що таке?

— Нішо, нішо, — відказав Герман, — то відай від задухи. Щось мене тут, у грудях стисло. Але той голос, той голос... якийсь такий дивний...

Леон не міг зрозуміти, чим дивний той голос. Йому він видався зовсім звичайним. І Герман не вмів вияснити собі, що це за голос, — йому здавалося, що він десь чув його, але де — не знав. Те тільки знав, що якоюсь таємною, недослідною силою той голос збентежив у нім якісь страшні, давно забуті враження, якусь бурю, котрої сліди ще не загладилися в його серці. Але що це такого і як воно взялося і як було звязане з тим диким, болісним викриком ударeного вуглярчука, цього не міг Герман собі вияснити.

Леон між тим узяв його під руки і повів у сад, під тінисті дерева, на лахучу, високу траву. Холоднаве, свіже повітря живо вспокоїло Германа, і Леон зачав йому знову говорити про свої бажання й надії.

— Ах, як гаряче я віддавна ждав такого дня, як нинішній! Як я бажав, щоб від нього починалася нова, спокійна, щаслива доба мого життя! Щоби в нім на всі боки понавязувалися для мене щасливі вузли! І ось прийшов той день, надії мої збулися, вузли навязані, крім одного і найважнішого... Ах, а ви, дорогий сусіде і приятелю, ви зробилиб мене найщасливішим чоловіком у світі, якби помогли мені навязати той останній найважніший вузол!...

— Я? — спитав здивований Герман. — Який же то вузол?

— Що тут довго говорити, — сказав Леон і взяв Германа за обі руки, — моє найглибше, сердечне бажання, щоби наші діти, моя Фанні і ваш Ґотліб, були пара!

(Дальше буде).

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Проф. Микола Чубатий

Російська протиукраїнська пропаганда в Америці

Перед кількома днями дали ми взір польської протиукраїнської пропаганди в булетині Фондації Пулаского. Ми бачили, як деякі пропагандисти з цеї фондації навіть всупереч інтересам польського народу ще нині не хотять видіти, що Україна це ні російська ні польська земля, тільки земля іншого від поляків та від москалів ріжного українського народу, з яким полякам не то що треба жити як з добрим сусідом, але хто знає чи не є конечним навіть взятися проти спільної загрози з боку німецького напору зі заходу та російського зі сходу.

Всеж таки пан Дволяс з фондації Пулаского не є одинокий, він має також товаришів по противній стороні політичної барикади, серед російських кругів, що пишуть таке саме, як він, що немає української нації, тільки ще з малим додатком, що Україна ще від правіків російська земля, навіть від тоді, коли ще Росії, ні її попередниці Московщини, ні тейж попередниці — бабки Суздальщини, ще на світі не було.

Передвоєнні білі медведі в Америці.

Російська протиукраїнська пропаганда нині йде з двох джерел, зі старого, ще передвоєнного царського табору та з теперішного червоно-большевицького табору. Різниця між одною та другою пропаґандою на перший погляд виглядає основною та неознайомлена людина не легко зорієнтується, що одним і другим на ділі йде про ту саму річ, а саме, що української нації немає на світі, є тільки якесь племя малоросів, що є частиною одного російського народу. І давні царські або білі москалі й нові червоні мають ті самі переконання, тільки в інший спосіб ведуть свою пропаґанду. Білі москалі не признають навіть імени Україна, український, а навіть як його деколи мусять вжити, то так немов би мусіли проковтнути жабу, вважаючи це за термін чисто географічний, себто за назву провінції Росії. Але й той назви вони не радять вживати, бо то заразлива назва, може обудити національну свідомість навіть серед їх темняків в Америці, найчастіше таки з галицьких москвофілів українського роду.

Червоні москалі ведуть ту саму пропаганду, але куди зручніше. Вони вживають назви Україна, український, нерідко на згіршення темних, біло-московських одноплемінників, але розуміння тих слів таке, що мало воно чим різниться від підходу білих москалів.

Білі москалі в Америці це частинно еміґранти зперед першої світової війни, частинно пришельці з Росії по першій світовій війні. Москалі-еміґранти в Америці зперед першої світової війни майже всецію стояли під впливом найкрайнішої російської реакції. Відомож, що тими еміґрантами опікувався царський уряд, дбав про церкви для них та про пресу. Їх газети нині повні таких самих протиукраїнських статтей, які можна було стрінути по російських чорносотенних газетах Союза Русскаво Народа зперед першої світової війни.

Взором такої пропаґанди є часопис „Россія" на сході Америки, або часопис „Новая зоря" на заході, у Сан Франціско. За ними підтупцюють такі ґазети, як філядельфійська „Правда", оперта на темних галицьких москвофілах. Інтелектуального допливу ті часописи не мають, тому заціли такими, якими були перед першою світовою війною. Залюбки передруковують протиукраїнські статті найкрайніших російських реакціонерів зперед війни, правдиві музейні пережитки на тлі 25 літ нової історії Східної Европи. У тих статтях українського народу немає; українців — мовляв — на східній Україні небагато; це мазепинці-сепаратисти.

Є трохи українців в „Галичині", але це не є ніякий природний національний рух, а чужа інтрига. Чия інтрига? За те — вони вже діляться: Одні кажуть, що українці це винахід поляків, другі що німців.

Великим нещастям цілої Святої Росії став проф. Грушевський. Він, мовляв, походить що правда з „Южной Россії", але він є виємок. Він винен, що український рух в Галичині приняв поважні розміри. Ці найбільше реакційні білі москалі, що перед першою війною не мали майже інтелігентних сил, небагато скріпилися новими набутками себто еміґрантами з Росії по приході до влади большевиків, бо ті виділи український дійсність в часі російської революції, хоч ворожо до неї наставлені, та держаться окремо.

Московська протибольшевицька еміґрація та українська справа.

Поміж еміґрантами по світовій війні були москалі різних напрямків, починаючи від найкрайнішої реакції, кінчаючи на правдивих демократах. Новою піддержкою для тих білих передвоєнних медведів зпід стягу часописів „Россія" чи „Новая Зоря" стали реакціонери ненависники українства типу професора київського університету Св. Володимира Василя Шулгина, що перебуває в Англії. Його професорський титул відкриває йому брами до редакцій чужих видавництв, навіть з науковою маркою; в них містить він деколи річи, такі ненаукові та такі реакційні й протиукраїнські, що це є хіба сором для тих звичайно наукових журналів, що даються так натягнути.

Вже в час теперішної війни, наприклад, помістив він у лондонськім славістичнім журналі „Славоник енд Істерн Юропіен Ревю" статтю під наголовком: Київ Мати Руських Городів. Бачимо в ній дивну нелогічність поміж переконуючими арґументами окремішної духовости українського народу та його чорносотенними висновками. З одного боку він признає, що мешканці полудня Росії (себто України) це нарід свободолюбний, демократичний з вродженими більше гуманними почуваннями ніж жителі північної Росії, але рівночасно твердить, що немає українського народу і накидається на українських лідерів як Грушевського, Винниченка, Петлюру та інших, що це вони, каже, створили це шкідливе мазепинство, той сепаратизм, що шкодить Росії. Закінчує статтю дивно нерозумним рефреном, що по вибуху революції було в Києві двацять кілька українців, а решта правдиві москалі та евреї, яких до речи як правдивий член союза истинно-русского народу з душі не любить.

Як пояснив би Василь Шулгин таке явище, що тих двацять кілька українців кілька місяців пізніше опанували цілий Київ та внедовзі цілу Україну? Ледви чи вмів би пояснити, але це його не інтересує. Дивне, що таке питання не заінтересувало теж редакцію того журналу. Шулгин на сторінках того англійського славістичного журналу виповідає ясну та отверту тугу „Киева Матери Русских Городов" ще раз побачити царя.

Московська наукова пропаганда.

Большевицький переворот викинув з Росії багато науковців, деяких навіть з поважними іменами. Використовуючи повоєнний добробут в Америці та неприхильне тодішнє наставлення американського громадянства до червоних, багато учених попримішувалося на американських університетах та в наукових установах. Річ природна, що тим способом вони стали перед американським науковим світом експертами в справах Східної Европи та української проблеми. Більшість з них теж ставиться до українського народу неґативно, хоч приличніше що до форми. Не послугуються вони такими драстичними твердженнями як В. Шулгин, але всеж систематично, хоч осторожно працювали цілий повоєнний час, щоб української проблеми на американських університетах та в наукових установах не було.

Завдяки їх праці в американських, навіть фахових, славістичних бібліотеках немає зовсім українських наукових видань. Немає майже зовсім соток томів незвичайно цінних видань київської академії наук з часів її світлого розвою в добі українізації. Про це вже подбали ті московські вчені. Американський вчений світ, що інтересується справою Східної Европи, видить її здебільша через окуляри тих московських професорів тимбільше, що між ними було багато демократів.

Не можна сказати, що нема зовсім між російськими професорами - еміґрантами людей безсторонних; є й такі, що історичні погляди проф. Грушевського на поділ східноевропейських народів не відкидають, але таких реалітивно, небагато. Далеко частіше таких можна стрінути між російськими вченими в Европі.

Червона протиукраїнська пропаганда.

Большевицька пропаганда проти українського народу йде дуже зручними шляхами, які необзнайомлений не легко відкриє. Найважнішим це, що червоні москалі не відкидають імени Україна й український, а навпаки коли їм треба, то навіть дуже часто, послугуються тими словами. Поняття Україна однаце у них не інакше, ніж у білих москалів. Україна це є край, провінція Союзу Советських Республик. Українці це люди, що мешкають в Україні, але вони не є нацією. Вони мають свої звичаї, свої вишивки, свій український борщ, свого гопака, але сами собою не можуть рядити, бо вони є на ділі частиною тільки російського народу. Тому Україна повіки вічні має бути під Москвою, „старшим братом". Червоні москалі перед українцями того не скажуть, тому видумали нове слово „радянський народ" — на означення одного народу Советського Союзу. Перекладає хто слова радянський народ на чужу, на приклад, англійську мову, то вже говорить зрозумілою мовою — „Рошен піпл".

Так як реакційні москалі, так само червоні російську історію зачинають в Києві, всі періоди окремого життя України представляється як часи неволі. Аж зєдинення з московським царством за гетьмана Хмельницького стало „визволенням та спасенням України". Всі найкращі українські патріоти, що боронили самостійности України, як полковник Богун, гетьман Мазепа, Орлик це зрадники українського народу. Приятелями українського народу стали всі його гнобителі починаючи від царя Петра. В результаті одна й друга пропаганда йде до того самого: нема української нації, тільки племя малоросів.

ДУЧЕ І ЙОГО НАСЛІДНИК.—Підчас одних маневрів італійської армії, в вересні 1935. року стрінулися коло Больцано „дуче" й маршал Пієтро Бадолїо, котрого „дуче" зробив був віцекоролем Етіопії, а потім заставив зрезигнувати.

Син Чіянг-Кай-Шека — китайський реформатор

Радіо-кореспонденція з теперішньої столиці Китаю, міста Чунгкінг, до американського крайового тижневика Колієр'с Віклі у виданні з 31. липня б. р. передає згадки про реформи в провінції Новий Канан в полудневій частині Китаю. Ці реформи переводить адміністратор провінції 32-літній Чіян-Чінг-куо син начального вожда Китаю, Чіянг - Кай - шека. Чіянг-Чінгкуо повернувся до свого краю безпосередньо після нападу Японії на Хіну. Він перебував 12 літ на студіях у Росії, оженився з росіянкою, говорить дома по російськи, в урядуванню, очевидно, по китайськи. Знає анґлійську мову зо школи, але нею не володіє добре. Має двоє дітей: старшого сина Айлена і молодшу донечку. Батько передав адміністрацію Нового Канану свому синови, коли цей настирливо цього домагався, хотячи показати свію адміністраційний хист.

Незабаром батько переконався, що син надається знаменито на своє становище, хоч яке це важке завдання. Трудноці адміністратора лежать у тому, що провінція дуже зацофана. Нею досі правила кліка вельмож, що толерувала заживання опіюму, торгівлю живим товаром і роспусту, а також тягнула незаконні зиски з домів гри. Серед таких відносин людність оставала в неграмотности і втратила довіря до законної влади. Бандитизм поширився так далеко, що поодинокі оселі мусіли самі боронитися проти бандитських банд та будувати мури й фортеці для захисту. Військові експедиції проти бандитів були мало успішні.

Рада на бандитів.

Обнявши владу, молодий Чіянг поставив собі як перше завдання привернути пошану до закона і до законної влади. Отже почав від бандитів. До Ванга, головного ватажка розбишацької банди, він вибрався самий, лише в товаристві свого слуги. Оселя ватажка була стережена вартівниками. Вони вхопили Чіянга і привели перед ватажка. Ватажок здивувся, коли побачив Чіянга, але на підставі знаних правил китайської чемности почав з ним розмову. Чіянг вітверто сказав бандитови, за чим до нього прийшов. Найсамперед почастував бандита пляшкою вина, а серед гостини старався його переконати, що тепер не час на нутрішні розбишацтва, коли спільний ворог — Япан — винищує всіх китайців. Ванг пильно слідив хід думок Чіянга і спитався його, як він може цьому зарадити. На це Чіянг заявив: „Я дарую тобі кару за попередні розбишацтва, як ти заключиш зо мною угоду, що до кінця життя віддаш свої сили і сили твоїх побратимів на службу державі". Ванг переговорив справу з іншими бандитами і приняв беззастережно пропозицію Чіянга.

Коли про це рознеслася вістка по краю, інші бандити також само піддалися і стали на службу держави.

В оригінальний спосіб він наладнав справу з вельможами, що толерували роспусту, хоч деяких казав розстріляти, коли вони хотіли вимінути кари, оферуючи взаміну свої літаки для держави.

Чіянг призначив окремі дні для особистого судівництва. Кожен міг зголоситися до нього і він судив самий. А що в нього є талант, то його присуди викликували здивування і причинялися до поширення пошани для влади.

Та головну свою увагу Чіянг звернув на нещасливих: хворих, убогих і покривджених. Не жалував ні особистих видатків ні державних фондів на такі цілі.

Школи поставив на европейських рівни і в них виховує дітвору на завзятих патріотів. Дітей вчить самопошани і самоуправи у пластових таборах.

Читає в дорозі твори Шевченка.

А звідки бере інспірацію до таких діл і до щирого народолюбства?

Про це не говорить кореспондент, що йому на імя Герисон Форман. Одначе замітні такі слова в його кореспонденції до „Колієр'с Віклі":

„Я стрінув молодого Чіянга в Чунгкінгу і він запросив мене відвідати Новий Канан. Чіянг є атлетично збудований, дуже живої вдачі, говіркий, веселого настрою. Говорить плавно по російськи. Коли ми всіли до літака він читав збірне видання творів Шевченка, українського поета з 19. століття".

С.

ВНАСЛІДОК УСТУПЛЕННЯ МУСОЛІНІЯ ПАДУТЬ ЦІНИ НА БІРЖІ.

НЮ ЙОРК. — Упадок Мусолінія в Італії викликав упадок цін вартісних паперів на біржі, у деяких випадках на 4 пойнти. Це була найбільша несподіванка на біржі від 4. квітня, коли то президент виголосив промову про заграничну політику.

AMERICAN HEROES
BY LEFF

Captain Anthony Hollub manned the top turret guns of his grounded plane to return the fire of the Jap air attack on Clark Field in the Philippines. Exposed to strafing planes, the New Mexico captain ran across the field for more ammunition when it was exhausted. He was ready to sacrifice his life to keep his guns blazing. How much can you invest in Payroll Savings to help heroic fighters like Hollub to keep firing?

Американські жертви війни

Роберт Петерсон, урядуючий секретар війни, оголосив щойно кількість американських жертв теперішньої війни. Довідуємося з його звіту, що до 7. липня ц. р. втрати армії виносили 65,136 осіб. Теперішня війна вже триває довше ніж попередня світова війна для Америки. Одначе втрати тепер є далеко менші. Попередня війна забрала 248,589 вояків із сухопутної армії.

Одначе інакше представляються втрати при фльоті та в корпусі маринарки. У попередній війні ми втратили 18,332 осіб, а в теперішній війні втрати в цих ділянках війни виносять 27,284 осіб. Тут зараховано вже і плінників, що дісталися в ворожий полон. У цифрах з першої війни нема поданих плінників.

Не зважаючи на оці порівнання з першою війною, секретар Петерсон остерігає, що не треба бути оптимістом на будуче. Досі війна по нашім боці була у вступній стадії. Тепер, коли вже все готове до великих подвигів жертви мусять теж бути великі. Відтепер і війна буде йти скорішим кроком.

Убитих до 7. липня є 7,471 вояків з армії, а в попередній війні ми втратили в убитих 37,568 вояків. Від ран померло в теперішній війні 673 вояків, а в попередній 12,942.

Несмертельно ранених було досі 17,724, а в попередній війні 193,664. Зате гірше представляються цифри в числі полонених. В попередній війні 4,416 американців дісталося в полон, а тепер зараховано 18,192 полонених, а 21,026 зараховується до пропавших.

Від нападу на Перл Гарбор втрати в моряках, в корпусі маринарки та при обороні побережжа є такі: померших 8,412, ранених 4,763, пропавших 10,267, попавших у полон 3,842, разом 27,284 осіб. В попередній війні були такі втрати: при фльоті 7,334, при корпусі маринарки 10,998, а не оголошені цифри втрат в службі при обороні побережжа.

ПОЛЯКИ БАЖАЮТЬ СПІВПРАЦЮВАТИ З ЧЕХОСЛОВАКАМИ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Відповідаючи Бенешови на кондоленційну телеграму вислану на руки польського уряду з приводу смерти генерала Сікорського, президент Рачкевич зазначив, що поляки бажають співпрацювати з чехословаками в справі будови спільних основ для відродженої Чехословаччини і Польщі.

З телеграми ясно, що президент Річи Посполитої має на думці переговори відносно творення східно і середно-европейської федерації, яку Сікорський мав на думці творити. Проти такої федерації виступив советський Союз, і чехи відкинулись від неї. Польське правительство в Лондоні не покидає думки про федерацію і, як виходить з телеграми, готове приступити до перерваних в цій справі переговорів.

ВОЯКИ НА СТУДІЯХ МОЖУТЬ ДІСТАВАТИ ШКІЛЬНІ ДИПЛЬОМИ

НЮ ЙОРК. — Суперінтендент нюйорських шкіл оголосив, що студенти публичних шкіл, які вчаться після вступлення до армії в таборах, дістануть шкільні дипльоми по скінченню студій так, якби були правильними учнями в школі. Це відноситься до фахових шкіл та шкіл, що мають академічний стан.

У ЦІ ЧАСИ, КОЛИ ЗАХІДНІ ДЕМОКРАТІЇ
в боротьбі проти тоталітарних диктаторів шукають способів мирної співпраці народів і держав,
одною з книжок справді на часі є книжка про Україну, її минуле й сучасне:

„ІСТОРІЯ УКРАЇНИ"
проф. МИХ. ГРУШЕВСЬКОГО
в англійському переводі:
A HISTORY OF UKRAINE
By MICHAEL HRUSHEVSKY

СТОРІН 629 — 4 КАРТИ (мапи) — PRICE $4.00

Для замовлення виріжте понижчий купон і зашліть зо замовленням.

ДО КНИГАРНІ „СВОБОДИ", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

Посилаю осьтут ______ долярів моні-ордером (чеком) і прошу вислати мені ______ примірників Історії України проф. Михайла Грушевського в англійськім перекладі.

Імя ______________________

Адреса ______________________

Місто ______________ Стейт ____________

Франсуа Порше

РОЛЯ МРІЇ В НОВІТНІМ ЖИТТЮ

Стало банальним твердити, що новітнє життя є дуже неспокійне, що його вільні хвилини рідкі, короткі й непевні; але помилкою булоб з тої поправчастості, яка є ритмом теперішніх часів, робити висновок, що мрія не має вже місця в нашім виведенім з рівноваги істнованню.

Ця помилка походить з того, що звичайно змішують два поняття — мріяння і відпочинок; або краще, з того, що наша думка, вірна старим навичкам (хоч вони й не покриваються з нашим теперішнім досвідом), все не може відділити стан мріяння від непорушности або від певної отяжілости. Згідно з цими звиклими поняттями, мрійник це людина, яка ледви пересувається з місця на місце, або й зовсім ні. Уявляємо її або як вона спить на софі, або сидить під плакучою вербою, або валенсається самітно, найчастіше пішки, часом кінно, крок за кроком, спустивши поводи.

Чи це значить, що ці способи снити, при яких людина лишається непорушною, або коли рухається, то тільки ледви помітно, зовсім зникли? Певно, що ні. І досі ще мріється на софі. Ця мода навіть на жаль дуже поширилася. Тепер не є вона вже привілеєм артистичної циганерії. Спростачена люлька з опієм і ще більш поширений „сніг" до нюхання лише заступили невинний романтичний калян або гашіш, колись доступний тільки немногим втаємниченим. Так само, сидяча позиція лишиться завжди найвигіднішою для мрійника. Але в наші часи хтож не волітиме, замісць лавки, набитої мохом самоходової подушки? Там тіло мрійника не робить жадного руху, бо це знов двигатво нашого, збожеволілого наспіх часу, що люди, які дуже поспішають, не потребують робити ані кроку. В самоході наш мрійник витягає ноги, відхиляючись вигідно взад, немов би у власнім ліжку. Але це ліжко стало посувається, крутиться і драпається вгору з легкістю акробата; це ліжко, довкола якого дерева, поля, села, річки — все крутиться, мов відблиски доооколичних предметів на готовій тріснути миляній баньці.

В цім знанім всім прикладі ми вже ухоплюємо звязок, що лучить ритм модерного життя з механізмом сну. Сон бо є ніщо інше, як розвертання получених між собою образів, коли один кличе за собою другий, а другий — третій і т. д. Цей рух є субєктивний, себто нутріший: його ареною є наш мозок. Але аналогічний рух, тільки вже обективний, є рух зовнішнього світу в його теперішнім безупиннім гоні, і він, цей рух, накидає нашим змислам силу вражінь і спостережень, подібних немов би автоматичним своїм чергуванням до звязаних одним ланцюгом сонних уяв. Ці відчування мають ще й іншу подібність з сонними образами, а саме короткотривалість: вони спалахнуть на мить і зникають. Подібність обидвох рухів є така, що їх легко змішати між собою. Вражіння ззовні через нагальність, з якою минають, дістають злудний характер; дійсно спостережені річи мають вигляд уроєних, а в тойже час вигаданий світ прибирає вигляд дійсности, тої заворотної дійсности, що все тікає, як і він сам. Сон і життя від цього часу тяжко відділити від себе. Межи ними повстає міст. Біг обох систем стає подібним один до другого. Приспішення в руху одної зараз уділяється другій і навпаки. Це — як два злучені між собою кола.

Не улягає сумніву, що в цих перегонах дійсність дуже часто випереджувала мрію. Недавно ще повітряна подорож братів Арашарів, а далі Жіре і Дорділі, що одним скоком перелетіли з Парижа до Омська, підтверджують сказане. Цей рекорд, писала одна газета, зробив ударяюче вражіння. Певно! Але коли щось „ударило" наше вражіння, то значить, що це щось перевищило його. На це можнаб відповісти, що мрія тут, як і взагалі, попередила чин. Без сумніву, в свідомости героїв повітря, вимріяний образ, уява про геройічний вчинок, який треба було виконати, попередили самий цей вчинок. Так само, якесь відкриття є завжди справдженням здогаду, себто мрії, що спершу принялася в мозку вченого. Але ми говоримо тут про загальну імагінацію, про загально поширену здібність мріяти, властиву масі, що закрашує собою дух певної доби. Отже, в цім розумінню ясно, що дійсне нашого часу не перестало випереджувати мрію юрби. Передовсім матерія в своїх перемінах показалася великою ілюзіоністкою. Життя, завдяки чудесному взлету наук і механічної штуки, за кілька років приняло непередбачені й неймовірні форми. З цього виникла універсальна поезія, не книжка, не література, лиш поезія річей, незалежна від мови, якась плянетарна фантастика, що відповідала новій концепції, яку засвоїла собі в наші часи найтемніша людина про свою власну домівку серед всесвіту.

Особливо в підбиттю просторони (і часу, бо одно звязане з другим) найсміливіші помисли мусіли уступити дійсности. Пригадаймо, що мрія і життя ще в 1840 йшли кроком черепахи. Потім життя зненацька поспішило наперед по рейках залізниці, а за нею побігла скоро й мрія. Спершу ніби проти волі, як той, кого обудили зі сну, бо він досі так привик до повільности. Пізніше прийшла черга на самохід збурити стару оптику нашої уяви... В вагоні, образ, що маємо перед очима, є звичайне чергування образів. Торпедо перенесло глядача в самий осередок виру. Нарешті прийшов літак, що не тільки стремить знищити віддалення, але й з допомогою фотографії збагачує несподіваними перспективами поле нашого зору.

Цілком природно, поспіх, що є прикметою нашого часу, падає в очі передовсім при огляданню поступу, осягнутого в засобах транспорту, але й в інших винаходах можна спостерегти той самий поспішний ритм, з тою самою журбою перевищити осягнуті вже наслідки. Подібно, коло 1835 р. газове освітлення, коли воно зачало ширитися, здивувало сучасників, Але щож є цей тремтячий жовтий метелик обік промениовання електричної іскри! Я й досі пригадую зворушення, що охопило мене, коли, семи років, я вперше побачив лукову лямпку. Але від того часу лукові лямпи все збільшували і збільшували свою силу, і тепер вона має границі хіба лиш в опорі нашої сітківки.

Телеграф, телефон, бездротовий телеграф й інші дива доконані в тій самій цілі: знищити просторінь і час. Але дитинством булоб вичислити тут всі завойовання матеріяльної природи, наслідком яких було кожного разу приспішення скорости ритму нашого істнування. Вистане лише запамятати, що завдяки своїй несталости, многости своїх метаморфоз, акція стала, з певної точки погляду, „сестрою мрії", та що вона пірвала останню в своїм невпинним й гарячковім гоні наперед.

З МИНУЛОГО МОГУТНЬОГО КОЛИСЬ ДУЧЕ. Мусоліні й Гітлер підчас одної зо своїх стріч.

Світ більший, ніж думали

Астрономи зробили останніми часами інтересне відкриття. Для них світ, вселенна, представляється без порівнання більший, ніж вони думали. І міра, якою вони міряли промір вселенної, показалася закоротка. На скільки? — На повних 106,000 миль. Небесний сяжень, що його називали Астрономічною Одиницею, це віддаль землі від сонця. Ця віддаль обчислена на 93,000,000 миль. Ще в 1896 році обчисляли, що ця віддаль довга на 92,897,000 миль. Але тепер винайшли, що це не була точна віддаль. На ділі вона була 93,003,000 миль, отже міра цілої вселенної є на 106,000 миль довша, ніж обраховували в 1896 р.

Як могли астрономи відкрити цю помилку? Про це пише д-р Гаролд Вівер з Еркес обсерваторії. Він каже у своїм звіті для Астрономічного товариства на Західнім Побережжу, що над тим працювали з великою терпеливістю найславніші астрономи в 24 обсерваторіях в 14 краях цілого світу через 13 літ.

Тому, що звісний астроном Йоган Кеплер в р. 1609 відкрив докладні природні права, на підставі яких обертаються планети, було це для астрономів легко обрахувати віддаль всіх планет мірою, створеною з віддалі землі від сонця. Беручи цю міру за підставу, можна було обчислити віддаль звізд і між звіздами. Отже легко було виміряти, кільчо то таких мір є між одною звіздою і другою, але помилка лежала в тому, що не знали докладної довжини самої міри. Астрономи відкрили, що найпевніше робити поміри на малій планеті з родини астероїдів, знаній під іменем Ерос. Це така мала планета, що в телескопі вона представляється як світляна точка. Отже першим кроком було винайти докладну позицію планети Ерос. Над тим працювали 14 обсерваторій від жовтня 1930 року до травня 1931 р. Зроблено в тих обсерваторіях 2847 фотографічних світлин і на їх підставі кожна обсерваторія окремо могла проміровати положення Еросу. Ці обчислення тривали повних 10 літ, аж до 1941 р. Тепер оголошено звіт цілої комісії і без сумніву стверджено, що віддаль землі від сонця є 93,003,000 миль.

BE 100% WITH YOUR 10 BUY WAR BONDS

ДАНЦІ ОЧІКУЮТЬ ІНВАЗІЇ ЕВРОПИ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — З Данії надходять вісти, що там нарід нетерпеливо очікує загальної інвазії европейського континенту. Ба не тільки очікує, а й приготовляється до неї. Кажуть, що тайні товариства в Данії відбувають вправи саботажу і вчаться стріляти, бо як лічнеться загальний наступ, до данське населення повстане і буде помагати Обєднаним Державам нищити наїздника. В данських тайних товариствах находяться всі верстви населення: фармери, робітники, професіоналісти і фабриканти. Всі вони ставлять наїздникові пасивний опір і гальмують його рух. Роблять це пляновано і з розмислом. Німецька поліція ніколи не може викрити саботажників, бо данці тримаються солідарно і не видають свого чоловіка. Це люди високої культури і німецька окупаційна влада має з ними багато клопоту. Наприклад, просить організована данська молодь в німців дозволу на загальні збори в справі оборони краю. Німці дають дозвіл, бо думають, що це має бути мітінг в справі оборони перед аліянтською інвазією. Зходиться маса народу і слухає та оплескує ораторів, які говорять одно, а нарід розуміє друге.

Найбільш діяльною організацією в Данії є соціял-демократична молодь. Вона є дуже добре вихована, здисциплінована і має більш як 33,000 членів. Має звязки з військовими кругами і як приде час на порахунок з окупантами, то молоді данці відплатяться німцям за кривди заподіяні данському народові.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ

КАРПАТО-РУСЬКА ПАРОХІЯ Преч. Діви Марії в Корнінг, Н. Й., пошукує ДЯКОУЧИТЕЛЯ. Кандидати самотні мають першенство. Так само і старші віком. Тверезого, побожного та доброго характеру. Голоситися листовно, або особисто: 144-5

Rev. NICHOLAS NAVROCKY, 254 W. Erie Avenue, Corning, N. Y.

ПОШУКУЮ! Я, СОФІЯ БУЛКА, пошукую когоб то не було з моєї родини, які знаходяться в різних місцевостях в Злучених Державах Америки. Дуже прошу їх самих, або хтоб кого знав з моєї родини Булка повідомити мене на поданую адресу, за що згори складаю щиру подяку.

SOPHIA BULKA
184 RIVINGTON STREET (Apt. 7)
NEW YORK, N. Y.

Навіть Найбільше Хорі не Повинні Тратити Надію.— Можна Відзискати Здоровля Також без Ліків і Операцій

ЙОСИФИНА СТАХУРСЬКА. БАЙОН, Н. ДЖ.

Ніхто не зможе оцінити працю д-ра Мілера ліпше від мене. Я підупала на здоровю так, що власними силами не могла порушатися з місця на місце. Багато докторів казали мені, що на мою хоробу дійсно нема ради, та є тільки мала надія на подужання. Завдяки моїй приятельці я довідалася про д-ра Мілера. По кількох тижнях під опікою д-ра Мілера я відзискала сили в такій степені, що всіх моїх знайомих це впровадило в подив.

Тому поручаю д-ра Мілера усім хорим жінкам.

В завтрішнім оголошенні буде подане письмо Катерини Ващкевич.

При помочі чуткого інструменту Нюрокалометер можна прослідити і бачити місця невластивого ділання нервової системи — тимсамим усталюється причину хороби і недомагань людського організму.

Є неможливим проголосити всі письма від моїх бувших пацієнтів, які висказують подяку за подану їм мою опіку і добрі результати в їхніх недомаганнях.

Подяки писані чоловіками і жінками, яким приходилося терпіти на різні хоробливі припадки, як: недомагання жолудка, ревматизму, астму, колення в грудях і крижах, болі в руках і ногах, ослаблення серця, зору і слуху, завороти голови, неправильне тиснення крови, цукровицю, жовчеві каміння, недомагання нирок і міхура, а також у жінок всякі неправильности і жіночі недуги.

Ті письма, на жадання, будуть інтересованим показані в офісі в їх оригінальній, правно ствердженій формі.

Dr. JOSEPH MILLER, D.C.Ph.C. 790 BROAD STREET, Corner Market Street, NEWARK, N. J.

Години приняття: Кожного дня від 8-ої рано до 8-ої вечір. В неділі і свята від 9. рано до 12:30 впол. Телефон: Mitchell 2-0773.

$150.00 і вище ЦІЛИЙ ПОХОРОН
ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОЙ І ОКОЛИЦІ
KANAL KAIN FUNERAL HOME
433 STATE STREET, cor. Springfield Ave.
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
383 Morris Avenue,
NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребами по ціні так низькій як $150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as $150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ Й ОКОЛИЦЮ
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЧІ

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і околицях
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 797 Prospect Avenue, (cor. E. 156 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MElrose 5-6577

ТАРЗАН, ч. 808. Визов.

Зіля підняла свій лук; і мисливий вистрілив зо своєї рушниці в той самий мент.

Дівчина з джунглів була здивована вистрілом. Мисливий був здивований, побачивши, як стріла застрягла в звірині.

Але він ще більше здивувався, побачивши, як з дерев зісунулася дівчина й підійшла до вбитої звірини.

Вмить вона націлилася стрілою на нього.